

Коляда Н.М.

Кокоша А.В

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

Професійна підготовка випускників ВНЗ потребує ґрунтовного дослідження та вивчення особливостей їх діяльності на сучасному етапі впровадження новітніх технологій практичної діяльності. Актуальним це питання є для випускників спеціальності «соціальна робота», адже політичні та соціально-економічні зміни, які відбулись в нашій державі за останні кілька років, спричинили суттєве збільшення об'єктів соціальної роботи – з'явилися нові категорії соціально-незахищених громадян.

Із метою розвитку професійної компетентності майбутніх соціальних працівників в межах ВНЗ науковці рекомендують збагачувати традиційні методи навчання такими прийомами та способами, які сприяли б формуванню в них мотивації, цікавості до майбутньої професійної діяльності та змістовних життєвих настанов, високого рівня активності в науково-пізнавальній діяльності, створенню умов для активного самостійного набуття студентами загальнонаукових та професійних знань, навичок та вмінь мислити креативно [3, с. 214].

З появою нових категорій клієнтів стають вищими вимоги до підготовки фахівців в галузі соціального забезпечення. Висококваліфікований спеціаліст у сфері соціальної роботи – це людина, яка володіє теоретичними знаннями соціальної роботи та практичними навичками їх реалізації; має високий рівень знань з питань законодавчої складової соціального забезпечення громадян; вільно володіє іноземною мовою; здійснює оперативне реагування на запити клієнтів; постійно розвивається у своїй професійній діяльності.

Окрім положень, зазначених вище, соціальний працівник повинен використовувати у своїй практичній діяльності різноманітні методики, прийоми і техніки роботи з клієнтом, вміти дивувати – бути креативним. Для того, щоб майбутні соціальні працівники сповна попрактикувались у вираженні своїх креативних думок, окрім теоретичної (лекційні та семінарські заняття) та практичної (відвідування закладів соціальної сфери в межах практик) підготовки учасниками Студентського наукового товариства (СНТ) факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини реалізуються різні форми роботи для розвитку професійної креативності майбутніх соціальних працівників.

Креативність – творчий потенціал індивіда, його творчі здібності, що виявляються не тільки в оригінальних продуктах діяльності, а й у мисленні, почуттях і спілкуванні з іншими людьми [1].

Креативність часто прирівнюють до геніальності й вважають природним даром. Проте практика показує, що це хибна думка. Зарубіжні вчені (А. Маслоу, Д. Дюфо, Е. Боно, Е. Фром, Дж. Гілфорд) стверджують, що креативне мислення – це навичка, яку може розвинути кожний. Секрет креативності в умінні генерувати дрібні ідеї у великий проект. Але самі великі ідеї народжуються не миттєво, а виростають із дрібних у процесі тривалої, систематичної, наполегливої роботи [4, с. 45–48].

Єдиного визначення поняття «креативність» не дали ні психологи, ні педагоги. Проте автори вважають, що незалежно від того, чим є креативність – діяльністю чи процесом, чи актом, зрозуміло, що результатом має бути унікальний, новостворений, неповторний, оригінальний продукт. Ми тлумачимо креативність як особистісно-професійну властивість, якій притаманні творче мислення, оволодіння знаннями креативного характеру та вміння використовувати креативні уміння й навички в професійній сфері. Головний чинник розвитку професійної креативності – ініціативність студентів – майбутніх соціальних працівників, які є суб'єктом

соціальної роботи, і в подальшому нести відповідальність за якість здійснюваної роботи по відношенню до клієнта.

Розвивати професійну креативність необхідно починати ще на перших курсах навчання у ВНЗ, адже кожна людина наділена природними здібностями і талантами. Для того, щоб допомогти максимально розкрити і реалізувати свої можливості в межах СНТ зі студентами проводяться різні роботи, направлені на розвиток креативності, яка є однією зі складових професійної компетентності майбутнього соціального працівника. Серед найбільш ефективних форм роботи можна виділити: кінолекторії на соціальну тематику; професійно-орієнтовані квести; дебати; брей-ринги; ігри соціально-психологічного спрямування; форм-театри; тренінги зі створення startup та написання соціальних проєктів; круглі столи; семінари та конференції з висвітлення актуальних питань практики соціальної роботи; майстер-класи від практикуючих психологів та бесіди з провідними фахівцями управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради. Кожен із перелічених вище видів роботи цікавий по своєму, коротко зупинимось на кількох:

Кінолекторій – це форма практичної роботи зі студентами, лекція або бесіда під час якої демонструється цілий кінофільм або його фрагменти для переконливішого звучання висунутих модератором теоретичних положень, які торкаються питань соціальної роботи.

Квест – це інноваційна форма роботи з елементами традиційного навчання у якому використовуються методи розвитку креативності засобами рольової гри, який проходить у вигляді спортивно-інтелектуального змагання, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями.

Брей-ринг – гра між двома (і більше) командами у відповіді на питання або вирішення запропонованої проблеми. Причому, це гра не лише на демонстрацію ерудиції або відмінної пам'яті, вона вимагає майже миттєвої концентрації думок, вміння логічно мислити, працювати у команді та знаходити обґрунтовану відповідь

на питання. Брейн-ринг – це можливість проявити й випробувати власний інтелект, увагу, зосередженість, витримку та виявити приховані резерви творчого та неординарного – креативного мислення в цілому.

Форум-театр – це методика інтерактивної роботи, направлена на вирішення студентами реальних або вигаданих модератором соціальних проблем. Цінність форум-театру в тому, що він базується на підставі не конкретного сценарію чи інсценізації конкретного літературного сюжету, а саме на взаємодії акторів і глядачів, що можуть розвивати зміст, власну тему та проявити креативність.

Тренінг – це особлива форма роботи зі студентською молоддю, який на відміну від психологічного тренінгу має на меті, передусім, формування професійних навичок і умінь майбутніх соціальних працівників, під час якого студенти оволодівають новими знаннями, коригують, удосконалюють і розвивають певні креативні якості та властивості своєї особистості, щоб досягти ефективного виконання професійних завдань.

Важливою формою діяльності у підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери є науково-дослідна робота, як один зі складників підготовки кваліфікованих соціальних працівників, здатних самостійно розв'язувати професійні, соціально-психологічні завдання. Науково-дослідна діяльність сприяє формуванню готовності майбутніх соціальних працівників до креативної реалізації отриманих у ВНЗ знань, умінь та навичок, допомагає оволодіти методологією науково-креативного пошуку, набути дослідницького досвіду у процесі реалізації професійної та креативної компетентності [2, с. 274–278].

Кожна із описаних вище форм роботи цікава та особлива по своєму. Ми не виділяємо котрусь як кращу чи гіршу, адже їх ефективність проявляється лише в комплексному та грамотному використанні. Студенти факультету активно долучаються до різних видів роботи, із задоволенням переймають досвід та вчаться формувати власний професійний почерк.

Таким чином, реалізація та активне використання в діяльності СНТ різних форм роботи для розвитку професійної креативності майбутніх соціальних працівників у ВНЗ є необхідною умовою формування конкурентоспроможного креативного фахівця, забезпечить розвиток професійної креативності майбутніх соціальних працівників, що надасть змогу на науковій основі та за допомогою сформованої креативної компетентності ефективно розв'язувати професійні завдання, суттєво підняти рівень професійної підготовки фахівця соціальної сфери.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. В. Бусел. – К, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – С. 583
2. Карпенко О. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: наук.-метод. та організаційно-технологічний аспекти [Текст]: монографія / О. Карпенко; за ред. С. Харченка. – Дрогобич: Коло, 2007. – 374
3. Петришин Л. Формування креативності майбутніх соціальних педагогів: теоретикометодичний аспект [Текст]: монографія. – Тернопіль: Видавництво «Астон», 2014. – 400 с.
4. Харченко С. Соціально-педагогічні технології [Текст]: навч.-метод. посіб. для студ. ВНЗ / С. Харченко, Н. Краснова, Л. Харченко. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 552 с.